

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
· МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

УКРАЇНА І СВІТ

UKRAINE AND THE WORLD

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
10-11 КВІТНЯ 2019 РОКУ

КИЇВ 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ МИСТЕЦТВ**

**УКРАЇНА І СВІТ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
10–11 КВІТНЯ 2019 р.**

**Зареєстровано Інститутом модернізації змісту освіти МОН України
Лист від 16.01.2019 р. № 22.1/10-123**

КИЇВ 2019

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

<i>Костиця Інна</i>	<i>Мова і культура в євро-інтеграційній стратегії України</i>	12
<i>Безсмертний Роман</i>	<i>Балто-чорноморський союз: перспективи для України</i>	17
<i>Васильців Олександра</i>	<i>Взаємодія нових незалежних держав у сфері ядерної безпеки</i>	21
<i>Вільчинська Ірина</i>	<i>Україна – Росія: особливості політичного дискурсу</i>	26
<i>Волощук Оксана</i>	<i>Гібридна війна в сучасних міжнародних відносинах: поняття, природа та шляхи протидії</i>	30
<i>Гончаренко Анатолій</i>	<i>Ірак у зовнішній політиці США під час президентства Б. Клінтона, 1993–2001 рр.</i>	36
<i>Гордієнко Михайло</i>	<i>Геополітичні імплікації в парадигмі неоімперських амбіцій</i>	41
<i>Губицький Любомир, Мельник Ганна</i>	<i>Шляхи порозуміння України з країнами центрально-східної Європи</i>	49

УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019

3. Ортега-і-Гасет Х. *Безхребетна Іспанія. Вибрані твори* / переклад з ісп. В. Бурггардта, В. Сахна, О. Товстенко. Київ: Основи, 1994. С. 140–195.

4. Пахльовська О. Між Росією та Європою: геополітичний шок України. *Ave, Europa*. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2008. С. 156–172.

5. *Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору* / за ред. В. Г. Кремень. Київ: Педагогічна думка. 2009. 520 с.

УДК 327.33 (477:4-191.2)

Губицький Любомир,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський національний
торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна;
Мельник Ганна,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський університет ім. Б. Грінченка,
м. Київ, Україна

ШЛЯХИ ПОРОЗУМІННЯ УКРАЇНИ
З КРАЇНАМИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Добросусідство – необхідна складова партнерських взаємовідносин сусідніх держав. Незадоволення політикою пам'яті, освітньою політикою, політикою щодо національних меншин неодноразово ставали причинами погіршення міждержавних відносин, а подекуди і приводами до конфліктів. Тиск, як виявилось, зростає в умовах гібридного протистояння із третіми країнами, в умовах потреби подолання кризи національної ідентичності.

Своєрідність внутрішньоукраїнської етнічної ситуації, намагання всіляко забезпечити права національних меншин, нехтування потребами захисту української мови протягом

УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019

останніх двадцяти восьми років призвели до стану, коли носії української мови ставали ціллю для інформаційних та поведінкових нападів у порушенні прав носіїв ін. мов.

Держави Центрально-Східної Європи, які стали членами ЄС в 2004 і 2007 рр., користуючись становищем, коли можна апелювати до дотримання європейського законодавства щодо прав національних меншин, не схильні враховувати особливості держав-сусідів, особливо України. Польща, Угорщина та Румунія апелюючи до власних амбіцій, спонукають населення відчувати себе лідерами Центрально-Східної Європи, Карпатського регіону. Національна політика вказаних держав передбачає активне залучення польської, угорської та румунської діаспори до реалізації лідерських планів держави. Присутність сусідніх держав в євроспільноті спонукає їх лідерів вдаватися до кроків, що апелюють до Європи та повністю нехтують українськими реаліями, як наприклад, «Україна з Бандерою до Європи не увійде» (Я. Качинський).

Як відзначили А. Киридон і С. Троян, сподіваючись на глибокий всесторонній діалог, все ж можна говорити про зміну парадигми українсько-польських відносин у др. пол. 10-их рр. ХХІ ст. [3]. Причиною такої зміни стали розбіжності «історичної політики». Зміна супроводжувалася польським історичним ресентиментом, актами вандалізму, етнічними напруженнями, дипломатичним скандалами, задіянням агентів російського впливу. Тиск міжнародної спільноти, особливо США та Ізраїлю, підштовхнув польський парламент до вимушених поступок у єврейському питанні. І врешті-решт поляки пішли на зміни Закону про Інститут національної пам'яті щодо української складової [4]. У січні 2019 р. Конституційний суд Польщі прийняв довгоочікуване рішення, скасувавши дію «української частини» поправок до закону про Інститут національної пам'яті. «Українська частина» передбачала кримінальну відповідальність за «заперечення злочинів українських націоналістів у 1925–1950 рр., а також злочинів українських формувань, які були колаборантами III Рейху під час Другої світової війни».

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

Ще один із найближчих сусідів – Угорщина – прагне скористатися із можливості ослаблення України у війні з Росією. Проблеми в українсько-угорських відносинах пов'язані із особливим ставленням Будапешту до русинського питання, питання подвійного громадянства, до захисту прав національних меншин та їхньої національно-культурної автономії угорців (угорська меншина в Україні, за даними перепису 2001 р., налічує приблизно 156,6 тис. осіб (0,3 % від чисельності населення України та 12 % – від чисельності населення Закарпатської області), питання перетину українсько-угорського кордону та контрабанди, нелегальної міграції та біженців, санкцій проти РФ.

Як бачимо, парасолька ЄС та НАТО часто спонукає держави Центрально-Східної Європи до кроків, які спричиняють тиск на сусідні держави з приводу законодавства. У випадку з Угорщиною маємо політику, що поєднує врахування інтересів власної країни, європейської спільноти, НАТО і не відкидає збереження найкращих економічних відносин з РФ. Актуальною щодо взаємин Угорщини з Україною та Росією залишається позиція Густава Греселя: «зближення прем'єра Віктора Орбана з Росією, його критика санкцій і опортунізм у просуванні угорських економічних інтересів в Росії створює великі проблеми і підриває європейську єдність. МЗС Угорщини часто розглядає війну в Україні так, ніби це заморожений конфлікт, і взаємодія з Росією є неминучою» [1, с. 19]. Ще вагомим є факт затвердження у новій редакції Конституції Угорщини 2012 р. курсу на побудову національної держави (відновлення «Великої Угорщини», претензія на регіональне лідерство в Карпатському регіоні). Не важко помітити угорське нехтування європейською політикою мультикультуралізму. Однак курс на створення національної держави, на думку Будапешту доречний для Угорщини, але не для інших держав, зокрема, України.

Угорські вимоги щодо українського законодавства апелюють про неможливість зменшення наявних прав національних меншин, але не враховують необхідності знання державної (української) мови як представниками титульної нації,

УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019

так і представниками національних меншин. Угорська сторона також не зважає на той факт, що в Україні заборонене подвійне громадянство. На 2015 р. Будапешт надав угорське громадянство 94 тис. закарпатських угорців у порушення українського законодавства, що також ускладнює міждержавний діалог.

Український парламент 5 вересня 2017 р. прийняв Закон «Про освіту» [2], яким визначено, що мовою освітнього процесу в навчальних закладах є державна мова, але відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або кілька дисциплін на двох і більше мовах. Уряд Угорщини у відповідь заявив, що цим законом обмежуються права угорської меншини в Україні. Незадоволений цим Будапешт блокував міністерські зустрічі Україна-НАТО. Україна не відкинула пропозиції врахувати зауваження Венеційської комісії та погодилася провести консультації із представниками угорської меншини Закарпаття у червні 2018 р.

Пропозиції Президента України П. Порошенка до прем'єр-міністра Угорщини В. Орбана у липні 2018 р. про продовження переговорів щодо мовної статті освітнього закону були схвально сприйняті. Але ще переконливішим став тиск НАТО на Угорщину, до якої звернулися з проханням у жовтні 2018 р. не використовувати становище члена НАТО для вирішення суперечок з ін. країнами. Хоча в лютому 2019 р. керівництво НАТО запевнило Будапешт у солідарності щодо виконання рекомендацій Венеційської комісії до України стосовно мовної статті. Кричущої своєрідності позиції прем'єр-міністра Угорщини надають заклики до створення об'єднаних європейських збройних сил в протистоянні російській загрозі без допомоги США. І що важливо у лютому 2019 р. В. Орбан підкреслив, що Угорщина повинна мати найкращі економічні відносини з Москвою.

Серед країн, що виявили активну позицію щодо українського Закону про освіту 2017 р. була й Румунія. Офіційний Бухарест вважав, що новий закон обмежує права національних меншин в Україні. Президент Румунії Клаус Йоханніс скасував

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

візит до України. У квітні 2018 р. українська та румунські делегації під час офіційних консультацій погодилися щодо необхідності пошуку компромісних підходів у питанні забезпечення освітніх прав румунської меншини в Україні та української в Румунії. Надзвичайно важливо, що Румунія підтримує євроінтеграційні та євроатлантичні зусилля України.

Отже, зважаючи на те, що політиці Польщі, Угорщини та Румунії щодо обстоювання своїх інтересів в Україні притаманні системність і наступальність, необхідно пам'ятати, що мовна та етнічна сегрегація національних меншин в Україні – загроза національній безпеці держави.

Список використаних джерел:

1. Віднянський С. В. Українсько-угорські відносини: проблемні питання та роль історичної науки. *Стратегічні пріоритети*. 2018. Вип. 1. С.16–25.
2. Закон України «Про освіту»: станом на 05 вересня 2017 р. *Голос України*. 2017. № 178–179.
3. Киридон А., Троян С. Українсько-польські відносини 2014–2017: зміна парадигми чи новий формат співробітництва? *Зовнішні справи: історичні науки*. 2017. № 8. С. 16–18.
4. *Ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych, ustawy o muzeach oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*: Dz.U. 2018 poz. 369. [online] Available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000369>. [Accessed 17 February 2019].